

Inspraakvormen

We onderscheiden twee soorten van inspraak, te weten informele en formele. Die twee soorten zijn verder onder te verdelen in vormen van weinig tot veel invloed. Hieronder treft u de verschillende vormen met hun kenmerken:

Informele vormen

Wandelgang

- Het initiatief ligt zowel bij de vrijwilliger als bij de organisatie.
- De inspraak vindt meestal ad hoc plaats.
- Ieder onderwerp kan ter sprake komen.
- Er vindt niet altijd terugkoppeling plaats over wat er met de opmerking gebeurt.

Enquête

- Het initiatief ligt bij de organisatie.
- De organisatie bepaalt de onderwerpen.
- Vrijwilliger heeft geen controle over wat er met de informatie gebeurt.
- Enquêtes kunnen zowel incidenteel als periodiek gehouden worden.
- De organisatie informeert de vrijwilligers over de uitslag en wat zij ermee doet.

Werkoverleg

- Aansturing vindt plaats vanuit de coördinator, deze neemt het initiatief.
- Inspraak in werkoverleg kan ad hoc plaatsvinden bij onvoorziene gebeurtenissen, maar de coördinator kan ook in het werkoverleg structureel rekening houden met de mening van vrijwilligers.
- Vrijwilligers denken mee, maar nemen ook in gezamenlijkheid de beslissingen; de besluitvorming is helder.

Referendum

- Een referendum wordt incidenteel gehouden en naar aanleiding van een bepaalde ontwikkeling of gebeurtenis. De mening van vrijwilligers is daarbij van zwaarwegend belang, hetzij omdat hun toestemming of medewerking een cruciale factor is, hetzij omdat de positie van vrijwilligers in het geding is.
- Per keer komt slechts één onderwerp aan de orde.
- Het initiatief ligt bij de organisatie.
- De besluitvorming vindt plaats bij meerderheid van stemmen en de uitkomst is doorslaggevend voor de beslissing die de organisatie zal nemen.

Formele vormen

Vrijwilligerspanel

- Een panel is een gestructureerd groepsgesprek, met en door vrijwilligers, waarin zij aan de hand van een bepaald onderwerp of thema hun wensen en behoeften kenbaar maken op het gebied van vrijwilligerswerk.
- Het is de minst formele vorm van de geformaliseerde vormen van inspraak.
- De inspraak is indirect. De vrijwilligers worden gevraagd door de organisatie of kunnen zich opgeven. Het panel kan een vaste of wisselende samenstelling hebben.
- Een vrijwilligerspanel kan weinig invloed uitoefenen. De onderwerpen worden bepaald door de organisatie, met eventueel ruimte voor inbreng van de vrijwilligers.
- Het panel komt enkele keren per jaar bijeen.
- De aansturing vindt plaats vanuit de organisatie.
- De organisatie koppelt terug naar de vrijwilligers wat er met de informatie gedaan wordt.

☐ Vrijwilligers(advies)raad

- Het is een vrij formele vorm van inspraak. Procedures, rechten en plichten zijn vastgelegd in reglementen.
- Het is een indirecte vorm van inspraak, de leden worden gekozen door de vrijwilligers of voorgedragen door de organisatie, of een combinatie van beide.
- De vrijwilligersraad kan veel invloed uitoefenen, zij geeft gevraagd en ongevraagd advies.
- De aansturing vindt plaats door de ondersteunende beroepskracht, meestal de coördinator vrijwilligerswerk, die ook het voorzitterschap vervult.
- De onderwerpen op de agenda zijn van tevoren bepaald en keren regelmatig terug.
- De raad overlegt enkele keren per jaar met de directie.
- De relatie met de directie is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst.
- De organisatiestructuur en wijze van functioneren van de vrijwilligersraad zijn vastgelegd in een huishoudelijk reglement.

☐ Vrijwilligersvertegenwoordiging in de OR

- Het is een formele vorm van inspraak, waarbij procedures en rechten en plichten zijn vastgelegd in reglementen.
- Het is een indirecte vorm van inspraak. De vrijwilligers kiezen één of meerdere afgevaardigden voor de werknemers OR.
- Er hoeft geen apart inspraakorgaan voor georganiseerd of in stand gehouden te worden.
- De vertegenwoordiging van de vrijwilligers heeft evenveel invloed als de andere leden in de OR. Het advies en instemmingsrecht zijn vastgelegd conform de wet op de ondernemingsraden.
- Er vindt structureel overleg plaats met de directie.
- De OR heeft statuten en een huishoudelijk reglement conform de wet op de ondernemingsraden.

☐ Vrijwilligers Ondernemingsraad (VOR)

- Het is een formele vorm van inspraak, waarbij procedures, rechten en plichten vastgelegd zijn in reglementen.
- Het is een indirecte vorm van inspraak, de leden worden gekozen door de vrijwilligers.
- De VOR kan veel invloed uitoefenen.
- In kwesties die de vrijwilligers direct aangaan heeft zij instemmingsrecht.
- In kwesties die de werksituatie van vrijwilligers direct beïnvloeden, heeft zij adviesrecht.
- In kwesties die geen gevolgen hebben voor de vrijwilligers, maar wel belangrijk zijn voor de organisatie als geheel, heeft zij informatierecht.
- De aansturing vindt plaats, met eventuele ondersteuning, vanuit de OR zelf.
- Er vindt structureel overleg plaats met de directie.
- De afspraken met de directie worden vastgelegd in de statuten.
- De organisatiestructuur en wijze van functioneren van de vrijwilligers OR zijn vastgelegd in een huishoudelijk reglement.

Conclusie

Voor inspraak van vrijwilligers bestaat geen wettelijke basis. Inspraak kan dus niet afgedwongen worden en berust uitsluitend op de goede wil van beide partijen. Bij de opzet en vormgeving van inspraak is het belangrijk rekening te houden met het sociale karakter van vrijwillige inzet en vooral oog te hebben voor de motieven van waaruit vrijwilligers zich in zetten en de 'opbrengst' die ze daaruit halen.

Bron: NOV en SVM